

Fiseled

Groñvel

Pennadou bugale
Kelenouriez
Pennadou a beb seurt.

Embannet gant A. MERSER. Skol laik ar bacted. Groñvel. Bro-Gerne.
Pac 1070.

Embannet gant A. MERSER. Skol lall ar baotred. Groñvel (Bro-Gerne)

Koumanant evid I2 niverenn : 2 skod da gas da :

A. LE MERCIER KRP I8I9 42 Roazon.

Psk. : IO70.

EUN NOZVEZ VRAO

Eun devez e oa deut Daniel Fur da gousked em hambr.

"Feb hini e-barz e wele", a laras Daniel.

"Laz ar goulou", eme hoaz Daniel.

Erruet e oa tost da zeg eur.

Daniel a dapas eur votez, hag e stlapas anezi e-kichen ma fenn!

--"Oill! Ét eo cun dra bennag war ma fenn!"

--"Ya, alaras Daniel, n'eo ket eur haz!"

--"Beo; deut eo ar haz da gousked e-kichen ma fenn."

--"O, nam, a laras Daniel. Diger ar goulou, hag e weli."

--"Ne rin ket".

Daniel a savas, hag e roas eun taol war ma fri gant ar votez. Kaletok eged eur haz e oa.

Yann-Erwan BORN -- II vloaz.

.....Daniel a huñvreas:

--"Kê da glask ma chupenn; emañ o vond da weled ma zad."

Dond a reas er-mêz euz e wele, hag ez eas e-barz ar pres. Pa munud war-lerh e kouske e-barz.

Da nav eur deuz ar beure, e teuas e vamm er gambr. Ne welas he mab, med e klevas "ou, ou" o tond euz an armel.

Digeri a reas an nor, hag e welas Daniel.

C'hoarzet en-eus !

BORN -- II vloaz.

EUR BEKED BRAO

Derh on ét da besketa gant Yann.

Lakaet em-oa ma linenn ba'n dour. Etretant e tapen pesked bihan. Gwagennou braz a oa war ar barrach, hag e oa kreñv an ave. D'ar bord e teuas al linenn.

Me a lare:

--"N'eo ket tomm"

Du e oa an dour, hag an oabl ivez. Trist e oa an amzer, ha yen an dour.

Barzar fin, en-oa splujet ma fouchenn. Tesked a ris an neu-denn da vond. Tenna a ris er-mêz eur beked brao. Læuen e oan.

Perig VRIAND -- I3 vloaz.

-BILZ-

Bilz a erruas e Kastell ar Mil moudenn. Staga a reas ar jao e-barz eur hraou koz a-dreñv an ta. E vann a laras dezafñ:

- "Alle ! Bilz ! Laeret 'peus ar jao ?"
- "Ya, mamm. Aotrou Kerouez a deuis anefñ war-lerh lein."
- "Diwallit mad, mab, pe e viot skourret."
- "N'eus forz. En em skoacha a rin er varrikenn-mañ, evel ar wech all, ha verna ket petra e houlenno diganeñh, e respontoh d'al-mad "ya".
- "Ya, ober a rin."

Errued a reas an Aotrou, hag e houlas :

- "Bilz, n'emañ ket aze ?"
- "Et eo kuit ar mintin-mañ ha n'eo ket deut war e giz ;"
- "A la la ! Goul a rên gweled anezafñ."
- "Petra en-deus grêt deoh hoaz ?"
- "Laeret en-deus ma jao gwenn din derh da noz."
- "Lared a ran koulskoude dezafñ paz laered."
- "Ya, ha neuze, ma ne vo laeret gantañ ar pastez a lakain da dommed fenez, e skourrin anezafñ e toull dor ma hastell."
- "Laered a raio anezafñ sur." (sellet he-doa Marharid ouz ar varrikenn, hag he-doa gwelet biz Bilz o tond er-mêz euz an toull).
- "Gwelet e vo !"

Bilz en-oa prenet eur hi hag eur had veo gand eur chaseour.

En em skoacha areas a-dreñv ar hastell.

Mezo eun tamm e oa an daou vevel o oa o tiwall ar pastez,

Bilz a leskas ar had da vend kuit, hag ez eas ar hi war he lerh o harzul :

- "Oua ! oua ! oua !"
- Bilz a huchas :
- "Ar had ! ar had !"
- O fuzuliou a dapas an daou vevel, ha war-lerh ar had. Benn e oant et kuit, etapas Bilz ar pastez.
- "Red eo din lakaad ar pri a-nevez war genou ar forn ?"
- "Boñ, eom kuit founniz, a-raog e erruio an daou vevel."

Eun tamm war-lerh, eh erruas an daou vevel, berr o alan, skuiiz divi.

- "Vad a rafe dim eur bannah jistr !"
- "Ya, med sellom da gentañ ouz ar pastez."
- "A ya, ankounad had a rên."
- "Sell ! ta ! saveteet om. Bilz n'emañ ket deut. Emañ haoz ar pri war ar forn."
- "N'oa ket med dond bremañg, pa ne oam ket aze."
- "Ya ! ad. Gwaz a -ze evitañ ! Bremañ e hortozom anezafñ !"

D'ar beure, e teuas an Aotrou hag e wreg da weled ha mad e oa o fastez.

Goulenn a reas :

- "Ar pastez a zo aze ?"
- "O ya, Aotrou."
- "Tennom anezafñ er-mêz euz ar forn. Bez e tle boud poaz."

Lakaad a reas an Itron he biz e-barz.

- "Med, n'eo ket poaz."
- "O, beo, tañvalit anezafñ."

-BILZ-

Lipad a reas he biz. Jestroù spontuz a reas, ha huchal :

- "Kaoh saout ! kaoh saout !"

Hag e komprenas dioustu an Aotrou :

- "Bilz en-eus laeret ar pastez. Mond a ran d'e di dioustu."

Errued a reas an Aotrou e ti Marharid Ruz e oa e zremm. Et e oa Bilz da skoacha e-barz e varrikenn.

Kounnaret, e houlenas an Aotrou :

- "Marharid ! Bilz n'emañ ket aze ?"

- "Nann 'vad, n'emañ ket anañ."

- "Ala la! goul a ran gweled anezañ!"

- "Petra en-eus grêt dech hoaz ? Yaouank eo, pardonit anezañ. Me a zo sur ne ray ket ken."

- "Pardoni a ran anezañ, gand ma laero al liñseliou deuz ar gwele leh ma vin o kousked gand ma gwreg."

Marharid a sellas ouz ar varrikenn, hag e welas biz Bilz. Hi a laras :

- "Ya, laered a raio aneze; Aotrou. Bilz a ra dalhad ar pezh a vez laeret dezañ ober."

- "Gwelet e vo!"

Et e oa Bilz sa kastell Kerouez.

Grêt en-oa eur spontaill, hag en-oa lakaet e zillad dezañ.

Deut e oa an noz; et e oa an Aotrou hag e wreg da gousked, med ne oarket bet lahet ar goulu hoaz.

Sevel a reas Bilz e spontaill, gand eur berchenn, beteg ar prenestr.

Gwelet e ce dioustu gand an Itron, hag hi da huchal :

- "Bilz! Bilz!...A! nann, diskennet eo."

Adsevel a reas e spontaill; gwelet e oe gand an Aotrou, a laoskas eun taol fuzul warnañ. Leskei a reas Bilz kouezañ e spontaill, ha da huchal :

- "Quill! emañ o vond da vervel!"

Hag ez eas da skoacha a-dreñv eur bod-spern.

Deredeg a reas eur bern tud, o-doa klevet an taoliou fuzul.

An aotrou hag e wreg a zidkennas ivez da glask Bilz.

Youhal a reas an Aotrou :

- "Lahet 'm-eus anezañ, lahet 'm-eus Bilz!"

Med an Aotrou, ha n'en-oa nemed e roched warnañ, a oe red dezañ mond e-barz an ti, hag e lars d'e vevelinn :

- "Klask a reoñ anhoaz beure. Sur on em-eus lahet al lampon-se."

E-pad an zner-se, e oa et Bilz e-barz kambr an Aotrou, hag en-oa laeret e liñseliou digantañ.

Pa zevas hennez en e gambr, e komprenas dioustu an taol, ha da huchal, da harmi, da ypuhal :

- "Tapet on bet gandan amprevan-se. O! Me laho anezañ, sur!"

MA HONIFLED BIHAN

Eun devez em-oa bet daou gonifl bihan.
Me am-oa lakaet aneze e-barz eur hached, ha plouz dindanne.
Eun nozvez e oa et ma hi da gousked er hached, hag en-oa lahet
ma daou gonifl bihan, ha stlapet aneze war an dachenn.
Me am-oa gouelet!
Pa 'm-oa kavet ma hi, em-oa skoet warnañ gand eur vaz.

Eur wech all; diwezatch, em-oa kuzet mas ma honifled vihan, ha
neoant ket bet tapet gand ma hi fall!

Mikaela VRIAND - IO vloaz.

O CHASEAL

An deiz all, on êt da chaseal gand ma breur.
Et e oam e skouter. Lakaet em-oa eur hi etrezom.
Ma breur en-oa lakaet unan all etre e ziouhar.
Zorro en-oa lampet evid pignad eur grapenn. Droug en-oa grêt
d'e badiou, med paz kalz.
'Benn ar fin e oam erruet.
Lesked a ris ma hi da vond kuit.
Ma breur a dapas e fuzul, hag ez ejom e-barz ar parkejou.
Kavet en-oa eur honifl. Tenna a reas ma breur, hag e lahas anezañ.
Pevar honifl on-oa bet.
Laouen e oam o tond en-dro d'ar gêr.

Perig VRIAND - I3 vloaz.

AR VEUH BRESKENNET

Pa oen êt da zipâs ar zaout 'm-oa gwelet eur veuh distaget o
fringal war an douar aret. Me dostaas dæzouti dargaig, mez he-doa
klevet ahanon a-raog em-oa gelllet taoler ma daouarn war he fun.
Hag hi kuit, he lost d'al laez, en eur dourtai ar helien.

Ne deuas ket a-benn da dapoud al loen sod-se a-raog an noz.

Dre voneur he-doa kavet eur parkad malchon tener; setu ar veuh
oa chomet da beuri eun tammig. Me hopas warni :

-"Tou, tou, tou, deut anañ, ma loen!"

Deut e oa da ma haoud. Ha me tapoud en he hernou; he chadenn oa
hoaz war he lersh.

Degaset em-oa anezi d'ar gêr. N'he-doa ket grêt he fenn fall,
tamm ebet.

Ar zaout zo loened iskiz.

Hubert GIZIOU - II vloaz.

St Yann Trolimon.

BUGALE

KASIT

PENNADOU DA

FISELED GRONVEL.

K A M P ar Y A O U A N K I Z

er MENEZEIER KREIZ

gand Lorian KERLANN

Er bloavez daou-ugent, echeut ma studioù, am-oa greet eur veaj, war gont ar gouarnamant, evel kalz keodediz ar vro, e-pad ar brezel.

Mizou ebed; bevet ha gwisket, pebez planedenn ! A dra-zur . Hogen, "Pétain koz" a oa didruez ouz ar yaouankiz, hag an oll soudarded euz va oad, eñ 'n-oa stlapet e kampou dispar, anvet "Kampou ar yaouankiz". Eur stad doaniet evid eur pôtr ugent vloaz. Mez, kredi a ran e talher eun eñvor kaer bennag, zoken euz ar galeou !

Pa vez nebeud a voued, e vianna ar hov hag e kresk an daou-lagad, e-se e weler gwelloc'h an dud hag ar gwelvaou ! Setu eta, perag, am-eus, em spered, skeudennou pervez euz Menezzeier Kreiz, anvet e galleg "Massif Central", ha dreist-oll, euz rannvro ar "Causses".

E Villemagne, e tigevezjom d'an eiz a viz here; neketa, ken-vrezoulerien euz Brest ha Kemper ? Villemagne ? N'emañ ket war ar gartenn, rag ar gêr-se, ne oa ket eur gêr, mez eur hamp logel-lou, savet evid rei degemer d'ar brizonidi alaman, ma divije bet anezo!! Mez allaz! Hervez Pétain, ar plas a oa mad evidom !!

-"Er glan, eme ar paour-kêz koz, hag e teuo pennou dezo !"

A-dra-zur, êr vad on-oa war gein eur menez a zaouzeg kant metrad, goudoret ouz avel ar hreisteiz gand ar Menez Aigouai, mez skubet gand aveliou an hanternoz, ar Mistral milliget. En eun tu deem, kanienn don hag euzuz ar stêr Tarn, hag en tu all, eun draoñienn zu e-leh ma rede an eilstêr ouz ar Gard, anvet Gardon. Stêriou ? Petra lavar n ? froudou kounnaret, eonenneg o lam-mad deuz an eil roh d'eben e-giz eul leon o krozal !

Ar menez a-bez a oa du gand ar gwez-pin, kruget ha tort war o garr, gand ar gozni hag ar vizer. Netra skeduz, nemed an dour ha diribiniou ar froudou, a oa gwenn-kann. War gein ar menezioù, reier a beb neuz, turniet gand an avel hag ar glaeier evel de-wennou tud pe loened. Amañ hag a-hont, e tiforher eur maner koz bennag kouezet en dismantr abace pell amzer. Pegement a varvail-lou diwar o fenn ! Kement hag e Breiz ! Marvailloù souezuz, isto-rel kalz anezo, hag a ra dech beva eur wech hoaz trubuilloù an dispahou braz: brezelloù ar Feiz pe ar Reveulzi, pe marvailloù forbidden, pe marvailloù flour ha luskelluz ar mesaerezed o tiwal o deñved.

A-hed ar stêriou, tiez koz dilezet a-bell-zo, atanchou kouezet e gouezeuri. Ar bourk tosta a zo teir leo euz or hamp dre ar

gwenojennou ! Eun atant a jome nemetken war an hent a yee d'ar bourk : Ranavel, war riblenn ar Gardon : milin ha tiegez. Eno am-eus tremenet an eisteiz gwella euz va amzer, ha setu penaoz :

Eun devez-vintin, goude an eurvez embregerezh-korv, rener ar hamp en-oa bodet e dud hag e komzas dezo evel-se :

-"Yaouankiz, emezañ, ar vuhez a zo garo er menez-mañ; endeo, ez eus hebeud da zebri, an devezioù da zond a vo kalz teñvalloh!"

D'ar mare-se, eur goumoulenn zu a dremene en oabl, dreist or penn; hag eun all, dindannom, e kanienn ar Gardon !

Hag en a gendalhas :

-"Ma kavfe labour er bourk pe en eun tiegez bennag, me ho ho pedfe da gwitaad ar hamp evid eun nebeud amzer. Bevet e vezot, hag amañ e vezo kement-se nebeutoc'h war an dorz-vara."

E klevet eur seurt komzou, kalz ouzom a reas eun toull muioc'h en o gouriz; war ar penn fall, a-dra-zur !

Ni, da lavared eo, pevar Breizad ar gambr, en-oa soñjet mond da Ranavel da glask labour. Hag en hent !

Maze hag e bried Mari a oa laouen braz. Eur parkad avalou douc o-doa da denna: eun devez-arad kreñv. Ha deuet fin miz here !

-"C'hwil a zo labourerien douar ? a houlennas Maze.

-"Ya, ya, emezom. n'on-eus grêt nemed an dra-se!"

Pebez gaou ! Nikun ouzom ne oa war ar vicher !

An deiz war-lerh, e krogjom er hrog. Maze a ziskouezas deom ar park hag an doare da gregi. Fall e oa an drevad, puill a-walh, mez bihan. Maze, fallgalonet, a lavaras deom :

-"Tennit anezo, pisañ ma helloc'h, ne vo ket re outo ! Me ' zo e vond da laha ma pemoh!"

O Maze, pebez den mad ! eur pemoh ! freskaj e-pad eisteiz !

Ha kerkent, splann e teuas da veza an oabl, mouez skiltruz ar stêr a gemmas en eur hiboud, raktal e oe dudiuz ar gwelva. Pa oa ar pemoh e huchal, eh astennjom or gourizou diouz eun toull !!

Maze ha Mari a oa gand o zri-ugent vloaz. O-daou e talhent an atant diweza a oa er vro, gand daou ejen, hanter kant dañvad, eun pemoh, eun azen, hag eur penn yer bennag. Goude maro Maze pe Vari an tiegez a vije kuitet evel re an amezeien, rag e oa o bugale e kêr. Den ebed ne zaremprede Ranavel : Mari a yee d'ar bourk eur wech ar miz, evid ar spiserezh hag ar butun. Maze a yee d'ar foar diouwech ar bloaz evid gwerza dañved ha prena eur pemoh.

Mari a r'e heh-unan : ar bara, ar fourmaj, an dillad gand kroñ-henn dañved, ar stamm hag ar gegin. Maze, diouz e du, a labourer ar douar, a zorne e winiz gand e dammig ruiller, a vale gand e vilin, e-unan. Kiger e oa ivez, gwelet ho-peus; hag evid gwellaad ar meuzioù, e lakee lasou-kroug d'an abardaez. E vleo a drohe diou wech ar bloaz, e-unan ! a-raog ar foar, hag e varo eur wech ar miz, e-unan ! E win a rê, e-unan ! deuz ar winienn en-oa ouz diribin ar menez.

Evid e eva e oant daou. Mari a eve he barme, koulz ha Maze.

Pebez tud vad ! ha pebez amzer vras drement en o zi.

-"Debrit, evit, eme Vari, kenkaz ma ne hellfe ket ober diwez-zatoh!"

-"Eur banne all a zeuy ganit, eme Vaze"

Ha ni a rê enor d'ar meuzioù ! Benn penn an eisteiz en o zoullou koz e oa or gourizou, ha koulskoude e labourer.

Kaera poent deuz an devez a veze goude koan. Neuze e veze grêt eun tantad war an caled braz, brasch eged e Breiz, hag eno e veze marvailhou gand Mae ha Mari diwar-benn o rannvro. Dich on tu e komzem dezo diwar-benn ar garriganed ha tud kaloneg or bro. Trei a rê aneur heb gouzoud. Da hanternoz e teue Maze gand e le-tern da ziskouez deom ol lojeiz: war ar holo gand an deñved. Hag eno, luskellet gand trouz ar froud, ne zaihem ket da gousked gand huñvreou dudiu.

Trugarekaad a ran hoaz Maze ha Mari evid an degemer vad am-
eus bet diganto. Gras dezo, kenteliuz e pep doare eo bet va beaj
didalvez.

MA VEFE GREET KEMEND ALL

E BREIZ IZEL !

Er Hiert (La Guerche de Bretagne, e galleg), e Breiz uhel,
er skolaj laik (Collège d'Enseignement général), ez eus eun den
a gred er brezoneg, hag a zo deut a-benn da entanañ ar re all, pe
a vez rouesoh hoaz.

Savet en-eus an Aotrou HONORE eur Helh keltieg gand bugale ar
skol, med ne leusk ket ar brezoneg er-mêz. Diou skol en-eus savet:

- eur skol "derez kentañ": 30 skoliad (lennet mad ho-peus: 30
tri Dugel Brezonegerien en o zouez;

- eur skol "eil derez": 4 dugel, ha 5 kelenner, c'hoant dezo des-
ki or yez. Labourad a reont gand poelladennoù skol dre lizer AR
PALZ.

Ma vefe kavet eun den evel an Aotrou HONORE e pep "CEG", e vefe
re vrap evid tud gwir !

KAMP AR BREZONEG
E SANT HERBOD

Dalhet ez eus bet eur Hamp evid "ar Brezoneg" e Sant Herbod. Se
amañ ar renta-kont a zo bet kaset dim gand Loeiz ROPARZ, rener
greduz ar hamp-se:

Piou a zo deut ? Skolidi, danvez skolaerien ha skolaerien pe
skolaerezed, an darn vrasa, kazi oll euz Breiz Izel, pe ganet e
Breiz Izel; evid ar wech kenta, rag ar bloaveziou a-raog, e oa an
darn vrasa euz Breiz Uhel (studierien euz Roazon dreist-oll).

Petra a zo bet gret ?

Studia ar brezoneg e meur a zoare :

- a/ poelladennoù
- b/ komz ha skriva diwar-benn buhez ar bobl - al labouriou
hag all -ha displega ar frazennoù war an daolenn- frazennoù klas-
ket a-gevred evel-just.
- c/ Trei galleg e brezoneg (gand leor Trepos) war an daolenn
- d/ lenn pennadoù brezoneg beo er sal pe er-mêz, peogwir e oa
brao an amzer;
- e/ Kana, deski soniou brezoneg, a-hed an devez koulz lavaret,
- f/ aoza abadennoù evid Radio-Kimerh, an daou zevez kenta (ar
re na gemerent ket perz a heulie)
- g/ Festou-Notz bihan gand ar bobl bemdeiz ha daou Fest-Notz

braz e Komana hag e Sant-Herbed.

Piou a zedent d'ar gwelad ?
An Actrou "Lise" an Itron Mevel, gand An Itron hag an Actrou
AShton, leorier "Salisbury Library" Kerdiz, Ch Ar Gall, Keravel,
an Actrou Tricoire, Lavanat.

Eun nebeud kentelieu gouren a zo bet ivez gadi P. BERDELLOU,
Lannuon

Imor vad a oa e-leiz; eun dispar en-ca evid ar hontadennoù :
Yann MOULIN, euz Pleiben.

Eur pôtr euz al Lise a skriv din: "komz ar ran brezoneg bramañ
bemdeiz er gêr, hag e kanan a-bouez-penn".

A-BREIZ LENN

AN TRI BOULOMIG KALON AOUR (gand Roparz Hemon): sed amañ eul lez
da lakaad e-skocaz gand Pinocchio ha reou euz marvailloù Andersen.
Leun a varzoniez, eur gwir adyaouankizadur eo lenn anezañ.

Pinvidig eo ar yez anezañ, ha birvidig kenañ.

BREIZ a gred dezi ez eo GWIRION (Nn 143) Nann, sur, "n'eo ket ma
gouid arhant war gein Breiz", ha gwerzañ IROL ar pez a goust
II L, evel niverenn zivezañ B.R. Tu a zo d'ober distaolioù:

Rebec'h a rin tri sra da B.R.:

a/ ehom heb boud laret piou en-ca skrivet ar frazenn-se (ma
an hini e oa)

b/ lared, heb menegi ma ano "en-eus c'hoant lenn pep tra, he
pëañ". Koumanantet on da II kelacuenn vrezonég, hag e pëañ rekla

c/ lared, heb menegi ma ano, en-eus "profitet" ma tremeno re
ner B.R. dre Hroñvel evid prenañ niverennoù koz digentañ. N'eo
eus ket "profitet" tamm ebed; n'am-eus ket kredet nahañ, ne la
ket.

SKOL (Nn 12): Eun niverenn blijuz da lenn. Hervez al Lezenn
vez (Le Monde, 26 gouere), e hell ar skolioù prevez kemm 20% e
an eurvezioù. Neuze e heller, er skolioù-se, gouestla 7 eurvez
d'ar brezoneg (an eurvez hag 20% euz an 30 eurvez).

PRIZONIAD ER HAOKAZ, lakaet e brezoneg gand Youenn OLIER, hag
bannet gand SKOL. Plijadur e-devo ar vugale o lenn al lecr-se.
eo ar brezoneg, ha moulllet bras.

PRIEER (kaier 24-25) Eur pikol niverenn a zo bet embannet gand
PRIEER; TONKAD 51; Da lenn ha da adlenn, daoust d'an traou

TORAVEL p. 26 "brezoneg beo, gantañ c'hwez flêriuz ar hagn" Neuz
e vefe "c'hwez ar hagn" gand ar brezoneg beo, da lavared eo, ga
an hini a vez "brezoneg" e creadurez, ha "c'hwez vad" gand an
hini a zreuswisk creadurez ar galleg. Da skwerz ar frazenn-mañ a
vez kavet ken aliez war "Ar Bed keitieg": "An dud a zo disebl
e-keñver ar brezoneg", evid trei ar galleg "les gens sont ind
rents vis-à-vis du breton". Ar brezoneg iskiz-se a lavar: "Ce
les gens qui..." "Piou 'ta e vefe estreged "an dud"?

Dibabet fall eo ivez stumm ar verb. Ar boaz on-eus d'ober
gantañ amañ, neuze e vefe red ober gand "vez", e-leh "zo".

Pescourt ger eo an hini pouezusañ? "diseblant" evel-just
Neuze e telefe boud skrivet ar frazenn-se: "Diseblant evez ar
dud e-keñver ar brezoneg". Med "c'hwez ar hagn" a vez ganti, sur

GWENNOLE AR MENN : gwirioneziou a vo kavet en e bennad. Med e soñj din esav speurennou didreuzuz etre rummou 'zo euz an Emsav. **GOURLANN**: "Ar velein o-deus dilezet o yez" Gwellon e vefe bet skriva " dilezet eo bet ar velein gand ar yez".

BODMAEL: "Skolerien. skuiz ch aozañ ar sertifikad, o haloupad euz an eil gumun d'eben, n'anavezont ket al labour-douar".

Faoz eo an dra-se. Ar skolerien a ra war-dro al labour-douar n'o-deus skol izel ebed d'ober. Arnodennou ispisial o-deus tremenet, hag eh anavezont mad-tre al labour-douar.

"Ne reont ket kalz forz euz al labourer" a zo anezañ eun droug komz. Amañ, e Groñvel, e-pad emsavidigez ar gouerien, ne oa nemed ar vistri-skol a-du gante. An oïl re a oa a-enebi!

"Kilet em-boa aliez dirag ar rener-skol hag an enseller" Pïou 'ta eo ar skolêr iskiz-se? An oïl skolperien a anavezan ne gilont na dirag eur rener na dirag eun enseller. Labourad a reont hervez o houstians, ha netra ken.

YDUENN OLIER: "Bez ez eo an emsav sevenadurel an emsav a asur e heller savetei yez Breiz heb ober politikerezh" "Ar rannvroelourien (...Ar Falz Keravel...)... a asur e saveteint ar yez dre eul labour sevenadurel rik".

Pïou 'ta a oa e Kemper, e penn ar manifestation, ma n'eo ket tud an emsav sevenadurel? Chomet e oa pennou braz Ar Vro, Barr-Heol, Preder h.a. da drailla plouz e Logivi Plougraz. Ar manifestationou n'int ket grêt evid tud ken politikel, eveljust.

"Ar gwellañ eo divodañ (euz Kendalh) ar bagadou-se ? (Ar Falz hag ar Bleun Brug).

Sed amañ eun den, ha n'emañ ket e-barz Kendalh, en deus c'hoant divodañ an daou strollad sevenadurel o-deus her hrouet! Souezuz. Petra 'ta e hortoz Y. OLIER evid kroui ar strollad meur, gand e gelaouenn bemdezieg, a saveteo Breiz?

Traouigou danwir a gaver e pennad Y. Olier, med e vefe red sila ha sila. Nannet eo e labour gand e ragsoñjou, hag, evid ba n'eus ket gwelloh d'ober eged adkemer frazenn Vaodez Glanndour (Ar Vro mIO p 41) "ses certitudes préalables sont telles qu'elles déforment sa vision même de la réalité", hag, evid d'ober en-dro war e Istor ar Yez peurunvan, e heller lacared hoaz evel Maodez Glanndour "...je dois tirer cette conclusion que rien ne peut être pris dans le livre de Monsieur "(Olier)" que sous contrôle d'inventaire: il faudrait tout vérifier..."

ARZEL EVEN : leun a ragsoñjou dall hoaz.

"Pïou ar re o-deus strivet hag a striv hoaz evid kelennadurel ar brezoneg"? Er skolioù laik n'eus nemed eun den ch ober gand ar sk. ha meur a zañvad "gouez", kelenner er skolioù laik, a nah kelenn ar brezoneg. E gwirionez, n'eus bet kavet nemed "deñved doñv" evid ober o mad euz lenenn 51, chomet ma'z eo an "deñved gouez" da deorika e-leh stourm.

Goulenn a ra Arzel Even en em unani. Goulennet zo bet gand an "deñved doñv" digand an "deñved gouez" da vond da vanifestation Gouper. Polch e oa an deñved gouez a zouge skritellou?

E gwirionez e vev an "deñved doñv" o harzal hag o kregi, hag an "deñved gouez" oveva veil diouz tregas ar bel hag e safar goulo.

FER DENEZ "Ar fahunegez a hell bezañ sellet evel an darvoud man-trusañ en istor an emsav" Barnadenn souezuz' Esaad dcare-skrivañ ar yez a vefe neuze eur muntr, hag e ziësaad, evel e 1941, eun dra sakr.

-ISTOR-

(Embannet eo bet ar skritell-mañ e-pad ar brezel I4-I8)

AMPREST

evit peurgas ar Voched d'ar gêr

GAL 'VIT BRETONED PARIS

Kenvroiz Ker,

Koustan meurbed eo ar brezel. Souzan 'ra hon enebourien bemde diraz(sic) hon Zoudarded kaloneek. Mez araog gallout adkemer holl douar hon bro ha kas ar Brusianed d'ar gêr, ar Frans he deus ezom c'hoaz meur a ialc'hac'h.

Goulenñ a ra digant he bugale prestan d'ei arc'hant 'vit achui buan ar brezel.

Roomp 'ta arc'hant d'ar Frans 'vit renta o liberte d'an departamancho a zo c'hoaz dindan torfetcourien ar Prus.

Roomp 'ta arc'hant d'ar Frans 'vit ma tenuio prestik d'ar gêr ho zoudarded hag hon prizondierien.

Roomp 'ta arc'hant d'ar Frans 'vit ma reno er bed ar Peuc'h hag al Liberte.

Saezon hag Amerikanek (sic), a vilierio, a erru bemde d'hon zikour. 'Nem zikouromp hon-unan dre rei arc'hant d'ar Frans.

'Ne c'houllet ket hon arc'hant evit netra. Er c'hontrol, rei a ra interest bras : tost da c'houec'h dre gaet hep droajou da baeañ.

Nan eus risk ebet 'vit an arc'hant prestet. Pa ve c'hcant e c'heller gwerzan al leve-ze.

Aezet da brenañ, aezet da werzan, aezet touch an interest.

Labourerien, marc'hadourien, micherourien, tud a zanvez, tud kêr ha diwar ar maez, digaset d'ar percepteur pe d'eur bang bennag hoc'h ac'ar, hoc'g arc'hant, ho pilléjo ha kemeret Leve 'vit skei an amprefaned diwar hon bro.

Hon departamant n'en deus ket gouzanvet trubuilhou euzus ar brezel. Bezan 'zo 'nnon (sic) touez pinvidigez a-leiz, koachet er c'hon-touéno, er preadou, en arbelloù, e-lec'h na broduont gwennege ebet.

Ustec'h (sic) 'vit tud 'zo "ambusquet". Bezan 'zo arc'hant "ambusquet" ive.

Digaset an arc'hant-ze e-maes e doull. Lakeomp anezan da c'hounid interest ha da zikour ar Vro.

Den ne die ober skouarn vouzar pa c'halv ar Frans anezan 'vit o ber e dever. (sic)

Digaset 'ta ho ialc'h evit ar Vro, evit ar zoudarded, evit ho pugale hag evit hoc'h interest hoc'h unan (sic).

Digaset 'ta ho ialc'h ha lakaet hoc'h amezeien d'ober kement-all.

Evel se e sikourfet ar Franz da veañ trec'h. (sic)

Ar Prus 'zo sur da goll : sur ive 'vo graet d'ei paeañ.

Kelc'ho ar brezel 'zo mad-kaer evidomp eur pennad 'zo. Graet ma vo gwelloc'h c'hoaz kelc'ho an Amprest !

BREIZ, e dibenn an XVIIIved kantved

AR FRODEREZ

etre Breiz
ha
Bro-Saoz

D'ar mareou-se, ha pell goude, beteg nebeud amzer a zo zoken, e vez beb sizun e Rosko listri bian hag a rê froderez etre Frañs ha Bro-Saoz. Peurliesañ e kargent gwin-ardant, goude beza paeet, e Frañs, ar gwiriou dleet evid kas evach er-mêz euz ar vro: eur vicher oa hounnez. Pa vezent paket, ar pezh ne c'hoarveze ket aliez, rag ar Saozon a gav mad ivez o banne gwin-ardant, a reont "brandy" anezañ, e vije dalhet ar pezh a veze el lestr: ar vartoloded a-wechou a veze lakaet eun dervez pe zaou er prizoun, ha goude-se e teuent d'ar gêr evid mond adarre er sizun war-lerh da ober ar memez tra.

P'en em gave al listri bian-se war wel da zouar Bro-Saoz e taolent o barrikennadoù gwin-ardant er mor, eun tamm ploum pounner stag outo, evid o has d'ar goueled, hag, ouz an tamm ploum-se, eur gordenn hir, eur peziad spoue ouz he lost evid neuennad war an dour, da ziskouez e peleh edo.

Ar re a rê ar vicher-se o-doa koumperi e Bro-Saoz. Pa vije diskarget al lestrig ez e ar vartoloded, ken dinec(h ha tra, d'ar porz-mor, en eur lavared n'oant nemed pesketêrien baour, distaolet war douar Bro-Saoz gand eur barr gwall-amzer. Evid gwir, da lavared d'o hounner oa e peleh edo ar gwin-ardant, ha ped barrikennad a oa.

Lan INISAN (Emgann Kergidu)
(bet embannet e I 877)

B E Z O N G

gand

A. L A V A N A N T .

PEDENN AR WAGENN DA ROUE GRALON

"Evid frankiz Ker Iz
Kollet dre vuhez iskiz
He yaouankiz,

Ni a garfe, Roue Gralon,
Rei dech, a greiz kalon,
Rozenn ar pardon.

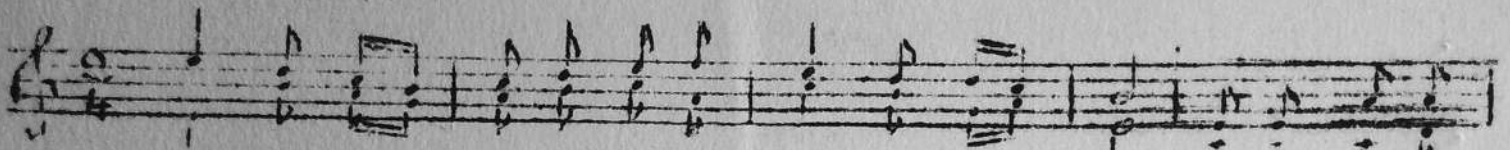
Ar heuz ' zo eur bedenn
A hell trehi d'an anken
Ha d'he chadenn.

Ni a bedo gand truez
Hag a lavaro "trugarez"
Zoken evid Ahez.

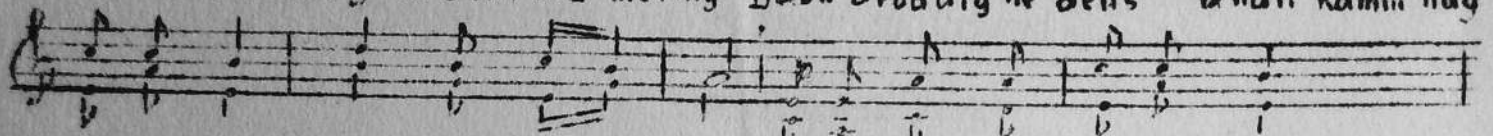
Kemerit, Roue Gralon,
Rozenn hlan ar pardon,
Rozenn ar galon.

♩ = 60

Daou droadig he deus

Daou droadig he deus ma merhig Daou droadig he deus Unan kamm hag

unan treuz Daou droadig he deus Unan kamm hag unan treuz

Daou droadig he deus

Daou droadig he-deus ma merhig
Daou droadig he-deus.
Unan kamm hag unan treuz } 2 wech
Daou droadig he-deus.

N'he harroñsig gwenn, ma merhig,
N'he harroñsig gwenn,
E ruill buan war an hent
Dreg teir logodenn.

War di bian koant ma merhig
He zi bian koant
Ez eus eun doenn arhant
Eun nor olifant.

Serr da zaoulagad, ma merhig,
Serr da zaoulagad,
Ma vi koant d'az mamm, d'az tad,
Serr da zaoulagad.

Ar ganaouenn-mañ (ar poz kentañ nemetken) a zo bet kanet gand Marianna GORR, e Groñvel, erid skol hañv AR PALZ. Embannet eo bet war BRUD, hag en-
skrivet war ar bladenn "FEST-NOZ E GROÑVEL" deut er-mêz e ti WOLF, Kemper.
An tri foñ diwezañ a zo bet savet gand Fanch DANO, euz Perroz-Gwireg.
Gwir ebad mmet striz, evel-just.

- DOUARONIEZ-

DA GUMUN

- 1/ Ano ar gumun, e brezoneg hag e galleg. Klask gouzoud e ster.
- 2/ Peseurt kununioù a vez o vevenna anezi ?
- 3/ E peseurt kanton emañ ?
Peseurt kununioù a vez e-barz ar hanton ?
- 4/ E peseurt departamant emañ da gumun ?
Pelloc'h en departamant-se ?
- 5/ Sell ouz ar gartenn o tiskouez rannadur Breiz gwechall. E peseurt rannvro e oa da gumun ?
- 6/ Peseurt gouread eo hini da gumun ?
- 7/ Kerner eur gartenn "Etat-Major", ha treuzlinenn bevennoù da gumun.

Sav neuze eur gartenn douarouriel, gand skoazell da vestr (selloc'h pelloc'h ouz hini Groñvel).

- 8/ Gra eur gartenn all euz ar gumun, med ar wech-mañ, e lakai ivez ar stêrioù, hegeroù niveroù a verk an uelder.
Tremen bremañ ar stêrioù e glaz.
Tremen e gwer peza zo dindan 100 m
rouz 200 m
ruz 300 m
du a-uz da 300 m.

Peseurt uelder eo an hini a gavez an aliesañ ?
Klask lavared penaoz emañ torcennadur da gumun .

(Selled pelloc'h ouz kartenn Groñvel).

- 9/ Ma 'z eus eur run uel a-walh, uelloc'h evid en darn vrasañ euz ar gumun, pign warni, ha lavar peza welez tro-war-dro.

10/ Sav eur roll euz an hanoù lehoù (re ar gartenn "Etat-Major" nemetken).

Sed emañ, da skwer, al labour grêt evid Groñvel (e-kichen Rostren):

<u>Niverennoù Lambert</u>	<u>Doare-skriva ar gartenn (dre vraz, hini ar Grenn- Aouez)</u>	<u>Doare-skriva reiz</u>
377	Rosquelen	Roz Kelvezenn
376	Le Guernick	Gwernig
375	Minguen	Mên gwenn
	Trebel (Trebezel)	Trebeuzel
	Tygalenn	Ti gelemn
	Roc'h Kelvez	Roh Kelvez
374	Le Quinquis	Keñkiz
	Minderre	Menez dero
	Pehvern	Penn ar wern
	Quistinicoajou	Kistinag Koajou
	Coat ar scaon	Koad ar skao

-DOUARONIEZ-

	Le Loch	al Loh
	Le Touldu	Toull du
	Pennose (Pennanroz)	Penn ar roz
373	Le Corong	Ar Horong
	La Farenne du Loch	Gwarenn al loh
	Hostollich	Rest al loh
372	Poullvern	Poull ar wern
	Kerveinou	Kergveinou
	Goarembienven	Gwarenn al lann wenn
	Kerblouze	Kerblouz
	Coateouraval	Koad Kouraval
	Kerdourie	Kerdourig
371	Rosennarven	Roz ar wezenn (Roz an ervenn) ?
	Graumeur	ar Gerveur
	Le Faouedig	ar Faouedig
	Iostelion	Iost al lann
	Boteanou	Bed Kanou
	Le Boddennou	Bodennou
370	Le Min du	Ar Menz Du
	Crazius	Krazius
	Le Guerniek	Gwerzig
	Kerdrein	Kerdrein
	Le Merdy	Ar Merdi
	Restoblobers	Rest....?
369	Pénéland	Penn al lann
	Cluzioudonne	Kleuziou don
	Lille (L'Isle)	An Enez
	Kerzan	Ker ar zan
	Quinquis	Kefkiz
	Guernourien	Gwernourien
	Tregorn	Tregorn
368	Restanffret	Rest Aofred
	Penvern	Penn ar wern
367	Tour Elle	Tour an Elle

II/ Sav eur roll euz an hanoioù istorel, ha klask gouzoud o orin
Kefkiz, ar Merdi, ar Gerveur...

Sav eur roll euz an hanoioù a lavar dit peseurt mein a vez dit
dan an douar : Men gwenn

Sav eur roll euz ar re a ro dit da houzoud penaoz emañ toro-
sennaduz ar vro : Poull ar wern, an Enez....

Sav eur roll euz an hanoioù plantennou. Pehini a gavez an all-
esañ ?

Penn al lann, ar Faouedig, Koad ar skao...
Petra lavaront dit diwar-benn an douar beo ?

Kont niver an hanoioù o kregi gand ar ger rest (Rest Aofred...
Difraostet eo bet al lehoù-se e-pad ar Grenn Amzer.

Kont niver an hanoioù a zegas soñj euz an dour:Kleuziou don.
Petra lavaront dit ?

- YEZADUR -

.. "Degemer mad dit, ha d'az famill ivez, eme ar honikl gwenn hegarañ, o weled diavèzidi oh errucud."

(Ar kiniklig Boudédeo -Huertas, Gall).

EM, EZ, a vez diouto stummoù berraet euz en ma
en da

Deus em zi (deus e-barz ma zi)

Mond a ran ez ti (mond a ran e-barz da di)

" Ne lavaran ket e rin gwelloc'h eged ar re all. Ne lavaran ket ivez ne rin ket koulz ha meur a hini. Ober a ran euz va hizell, tost-mad, pezh a garan. Hag eur wech lakaet eun dra bennag em penn... "

(Youenn DREZEN -Itron Varia Garmez)

ON, OR, OL a vez implijet evel ar gerioù-mell AN, AR, AL
EUN, EUR, EUL

on ti, or hi, ol lenn.

Kentel 27

AR HEMMADURIOU

war-lerh VA, d' AM, HE, O.

Adkemerom ar pennad "Ar grampàuezerez" (kentel 25).

Bez on-eus :

va Heuneud (keuneud)

va zoaz (toaz)

va fillig (pillig)

Kemmet eo bet K T P

e H Z F

Kemmadurioù dre fri a vez greet euz ar re-se.

Greet e vez ar memez kemmadurioù war-lerh AM, HE, hag O.

- YEZADUR -

Poelladennou

Klask er pennadoù da heul an anoiou-gwan perhenna Va, am, he, o,
ha merka ar hemmadurioù a vez greet war o lerh. Da skwer:

he herent : K/H

"Eun deiz, pa oa bet Jermena
En he hias ar genta,
He devoe digand he herent
Eur pezh moneiz, a lakas da brena
Diou wastell....
(Ernod; "An diou wastell")

Ar voualh

Ar voualh he-deus kollet he beg
Penaoz e hello kanañ,
Pa n'he-deus beg ebed ?

Ar voualh he-deus kollet he zeod
he lagad
he daoulagad
he skouarn
he diouaskouarn
he fenn
he goûg
he chouk
heh askell
he diouaskell
he hein
he kov
he gar
he dicuhar
he zroad
he daoudroad
he lost.

(Kanaouenn bobl)

Peb hini euz va zaolioù a ziskolpe eun tamm; ma oe kent
pell frank a-walh an toull. En em zila 'ran evel eur gaerell. An
hanter euz va horv a zo eet en tu all pa glevan 'dreg va hein evel
trouz dillad o rodal. Tenna a ran va fenn er-mêz hag e savan va le-
tern da sklérjenni tro-war-dro...Evid an trouz a gave din beza kle-
vet, ken buan all ne oa nemed va dillad va-unan o ruza ouz ar voger.
(Ar Rch Toull - Jakez Kerrien).